

WHAT
QUEER
FEST ?

ΕΘΝΟΣ , ΦΥΛΟ ,
ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΟΤΗΤΑ

ΤΑ ΟΡΙΑ ΤΗΣ ΤΑΥΤΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ Η ΔΙΑΠΛΟΚΗ
ΤΩΝ ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ ΕΞΟΥΣΙΑΣ

*Σε κάθε εποχή θα πρέπει να επιχειρούμε ει νέου να αποσπάσουμε
την παράδοση από τον κομπορμισμό που θέλει να την κυριεύσει.*
Walter Benjamin

what queer fest - νοέμβρης 2010 - αθήνα

του φεμινιστικού λόγου δεν ήταν αναγνωρίσιμη πηγή έκφρασης και δημιουργίας. Η εικόνα του ανθρώπου για την οποία μιλούσε η ιστορία, η φιλοσοφία, η πολιτική, η θρησκεία δεν αποτελούσε παρά μία αφαίρεση που ήταν ο λευκός, δυτικός, αστός άνδρας. Πολλές από τις κοινωνικές σχέσεις διαμορφώθηκαν σύμφωνα με τις ρυθμίσεις του σύγχρονου αστικού έθνους -κράτους και τους τρόπους με τους οποίους εκβιάστηκε η ομοιογένεια του πληθυσμού του. Έτσι, το σύγχρονο Άτομο¹ υποχρεώθηκε να έχει μία ταυτότητα, αυτή του λευκού, δυτικού, ετεροσεξουαλικού, οικογενειάρχη και ιδιοκτήτη άνδρα, που θεωρήθηκε η πρωταρχική, καθαρή εκδοχή του πολίτη, που ως ιδεώδες ρύθμιζε όλες τις υπόλοιπες κοινωνικές σχέσεις. Οι γυναίκες δεν αποτελούσαν παρά το συμπλήρωμα αυτού του ανθρώπου, ήταν/ είναι οι μανάδες, οι αδερφές του, οι γυναίκες του. Μόνο με αυτούς τους όρους γίνονταν αποδεκτές στο κοινωνικό σώμα και όχι ως αυτόνομες υπάρξεις.

Αυτή την αυτονομία διεκδίκησαν οι φεμινίστριες που στη θέση της οικουμενικότητας του ανδρικού λόγου, μίλησαν για την παγκοσμιότητα της γυναικείας αλληλεγγύης. Τη δεκαετία του '80, ωστόσο, άρχισαν να εμφανίζονται τα προβληματικά στοιχεία αυτής της θέσης. 'Άλλες' γυναίκες, μαύρες, εργάτριες, μετανάστριες, λεσβίες, άγαμες, που βρίσκονταν στα περιθώρια του οικουμενικού ανέδειξαν τον μερικό χαρακτήρα της γυναικείας αδελφότητας, αφού αυτή εκφραζόταν, ως επί το πλείστον, από λευκές, μεσοαστές, με συζύγους και παιδιά, προνομιούχες γυναίκες του δυτικού κόσμου. Με αυτές τις σκέψεις και με την εμφάνιση αυτών των υποκειμενικότητων, άρχισε να αποδομείται η γυναικεία ταυτότητα, που σημαίνει ότι το όνομα 'γυναίκα' όπως και οποιαδήποτε ταυτότητα, υπάρχει μόνο σε συγκεκριμένα κάθε φορά ιστορικά, πολιτικά, κοινωνικά, οικονομικά συμφραζόμενα, που πρέπει να εξετάζονται σε σχέση με άλλες κοινωνικές και υποκειμενικές θέσεις, σε σχέση με τις υπόλοιπες σχέσεις εξουσίας.

Η σημασία αυτής της αναδρομής είναι για μας κρίσιμη. Γιατί τη στιγμή που εθνικές κυριαρχίες δικαιολογούν εθνοκαθάρσεις στο όνομα μιας επινοημένης παράδοσης, εμείς φτιάχνουμε την παράδοση των 'από κάτω' που δεν έχει τις ρίζες της στο αίμα, αλλά στις συνειδήσεις μας. Έπειτα, αυτός ο αναστοχασμός που σημειώθηκε στο φεμινιστικό κίνημα, αποκτά διαρκώς πείγοντα χαρακτήρα μια που στις μέρες μας ο πόλεμος ενάντια στην τρομοκρατία, στο Ισλάμ, γίνεται εμφανικά και στο όνομα των γυναικών, ενώ οι αυτοματισμοί της Δύσης και η υποτιθέμενη οικουμενικότητα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων δημιουργούν νέους ρατσισμούς και αποκλεισμούς.

1. Εννοούμε την αφαιρετική οικουμενική κατηγορία του ατόμου, όπως έχει διαμορφωθεί μετά τον διαφωτισμό.

Κυρίαρχα Φύλα, Κυρίαρχα Έθνη

Το φύλο και η σεξουαλικότητα είναι τα θέματα για τα οποία επιλέξαμε να συζητήσουμε σε αυτό το τριήμερο. Στην περιγραφή της προσέγγισης μας γι' αυτά συχνά επιστρατεύουμε την έννοια του queer, για τα περιεχόμενα του οποίου θα μπορούσαμε να πούμε πολλά. Μια καθοριστική του σημασία είναι ότι αφορά έναν τρόπο να οικειοποιούμαστε την παράδοσή μας, την ίδια στιγμή που την αφήνουμε. Σε αυτή τη μελαγχολική αφετηρία βρίσκεται και ο πυρήνας της σκέψης μας σχετικά με τη σύνδεση του έθνους με το φύλο και τη σεξουαλικότητα. Και αυτή θα μας απασχολήσει, όχι μόνο γιατί η συνάντησή τους υπήρξε αποφασιστική για την αποδόμηση και άρα αναζωογόνηση του φεμινιστικού κινήματος και για αυτό που σχηματικά αποκαλούμε τρίτο κύμα του, μεταδομιστικό, αντιουσιαστικό κλπ., που σε μεγάλο βαθμό μας εκφράζει, αλλά και γιατί αφορά μια επιτακτική και ανησυχητική επικαιρότητα.

Μια από τις παραδόσεις στις οποίες αναφερόμαστε είναι και αυτή του λεγόμενου δευτέρου κύματος του φεμινισμού. Οι περιχαράκώσεις αυτές είναι σχηματικές και θα προσπαθήσουμε να σταθούμε στην ουσία των λόγων που αμφισβήτησαν τα σχήματα αυτά. Η εμβληματική φράση 'το προσωπικό είναι πολιτικό' που κυριάρχησε τότε, επέμενε στο ότι η διαμόρφωση του εαυτού εξαρτάται από πολλαπλά κοινωνικά, πολιτικά και οικονομικά συμφραζόμενα. Αποτέλεσε και εξακολουθεί να είναι ένα πολύ σημαντικό στοιχείο της φεμινιστικής πολιτικοποίησης το γεγονός ότι μίλησε για την εξουσία, τις δομές και τα συστήματα, όσο μίλησε και για το υποκείμενο, τον εαυτό, την προσωπική αίσθηση ταυτότητας. Εκείνη, λοιπόν, τη στιγμή ο φεμινισμός πολιτικοποίησε την κοινή εμπειρία των γυναικών στην πατριαρχία. Ο ακτιβισμός των δεκαετιών του '60 και '70 υπερασπίστηκε το 'εγώ' των γυναικών που μέχρι την εμφάνιση

Τα παραδείγματα αυτής της προστασίας των μη λευκών γυναικών από λευκούς άνδρες είναι πολλά. Ένα από τα πιο χαρακτηριστικά είναι το αφγανιστάν. Η γυναίκα με την μπούργκα που κακοποιείται από τους ταλιμπάν είναι η απόδειξη ότι όσοι διέπραξαν τον πόλεμο πήγαν εκεί όχι ως κατακτητές, αλλά ως απελευθερωτές. Στο βίντεο που παρακολούθησαμε μία από τις ομιλήτριες λέει: «Όταν ήμουν στην ιστάνμπουλ τον Ιούλιο για την Ημέρα Υπερηφάνειας, ήταν ολοφάνερο ότι υπήρχε καταστολή στους ομοφυλόφιλους εκείνες τις μέρες. Παρόλο που η ομοφυλοφιλία δεν είναι απαγορευμένη στην τουρκία. Αλλά, με τους νόμους για την τρομοκρατία υπάρχουν όλο και περισσότεροι έλεγχοι, εισβολές της αστυνομίας σε μπαρ, με το πρόσχημα ότι ψάχνουν ύποπτες φιγούρες. Επομένως, οι νόμοι ενάντια στην τρομοκρατία χρησιμοποιούνται για να επιτεθούν σε ομοφυλόφιλους. Αυτό βέβαια δεν αφορά μόνο τους ομοφυλόφιλους, αλλά και άλλους, αριστερούς, προοδευτικούς...»

Η παραπάνω διαδρομή αποτέλεσε σημαντικό κίνητρο πολιτικοποίησης των σχέσεων εξουσίας που προβληματοποιούν την υποτιθέμενα οικουμενική κατηγορία του ανθρώπινου που διαπερνά το δικαιωματικό λόγο και την υπεράσπιση της ιδιότητας του πολίτη. Ο έλλογος αυτόνομος εαυτός της ατομικιστικής αυτοπραγμάτωσης αποτέλεσε το διακύβευμα του φιλελεύθερου ατομικισμού, ενώ κριτική έγινε και στον ορθόδοξο μαρξισμό που δεν αναγνώριζε τον πολιτικό χαρακτήρα της φεμινιστικής διεκδίκησης και αντιμετώπιζε το φύλο και τη σεξουαλικότητα ως επιφανόμενα της ταξικής πάλης. Οι έννοιες της υποκειμενικότητας, της ιδιότητας του πολίτη, του αριστερού ακτιβιστή, του αναρχικού, του ταξικού αγωνιστή, δομούνται μέσα από αποκλεισμούς και ανισότητες, όπως είναι αυτές του εθνοτικού άλλου, της γυναίκας, του ομοφυλόφιλου.

Κατά τη διάρκεια των πολέμων στην πρώην Γιουγκοσλαβία προέκυψε μια συζήτηση σχετικά με την αναλυτική έμφαση που θα δινόταν στους βιασμούς, αν δηλαδή οι βιασμοί αυτοί αποτελούσαν μέσα εθνοκάθαρσης ή εγκλήματα κατά των γυναικών. Όσες είχαν την προσέγγιση του φύλου και έβλεπαν το βιασμό ως μέσο πολέμου, εκτιμούσαν ότι στην άλλη άποψη που, ως επί το πλείστον, υιοθετήθηκε από δυτικές θεωρητικούς, λάνθανε ένας ρατσισμός που θεωρούσε ότι οι μουσουλμανικές κοινότητες καταστρέφονταν, επειδή αναμειγνύονταν με σέρβικο αίμα. Επιπλέον, η δημοσιότητα που δινόταν στους βιασμούς και ο τρόπος που βιωνόταν από τις γυναίκες εκεί χρησιμοποιούνταν από τη Δύση ως μέσο προπαγάνδας εναντίον πρωτόγονων βαλκάνιων, ενώ πυροδότησε τις εθνοτικές διαμάχες μεταξύ σέρβων και αλβανών. Όταν η σερβική πλευρά που είχε κατηγορηθεί για χιλιάδες βιασμούς πέρασε στην αντεπίθεση αρνήθηκε ότι όλα αυτά είχαν συμβεί. Σε όλα αυτά τα γεγονότα οι ερμηνείες που δίνονταν από τη μία πλευρά ή την άλλη, στη μια ή την άλλη περίπτωση, κατέστησαν τα σώματα των γυναικών αντικείμενα κυκλοφορίας των εμπόλεμων καταστάσεων, σημεία

που ανταλλάσσονταν στους ανδρικούς, εθνικούς ανταγωνισμούς και εφοδιάζαν νικητές ή χαμένους.

Πέρσι τον Οκτώβρη βρεθήκαμε έξω από τη σερβική πρεσβεία με αφορμή την απαγόρευση του pride στο βελιγράδι. Εκεί, πολύ περισσότερο από την καταδίκη της απαγόρευσης μιας Ημέρας Υπερηφάνειας σε κράτος άλλο από αυτό στο οποίο ζούμε και υποφέρουμε, διαδηλώναμε την οργή μας για το ιδεολόγημα της ελληνοσερβικής συμμαχίας που κατασκευαζόταν την ίδια στιγμή που οι βιασμοί και οι σφαγές στη σρεμπρένιτσα δε λύγισαν ούτε την πατριωτική αριστερά. Κι ενώ ο Αλέκος Αλαβάνος, ένας από τους θιασώτες της εν λόγω συμμαχίας, προηλεκρίζεται από φασιστοκατοίκους του Αγίου Παντελεήμονα, το φετινό pride στο βελιγράδι ακολουθείται απειλητικά από ορθόδοξους παπάδες και άλλους φασιστοπατριώτες. Από αυτούς, δηλαδή, που χρίστηκαν σύμμαχοι των ελλήνων πατριωτών στο όνομα της ορθοδοξίας ή του αντιαμερικανισμού, των ελλήνων που στάθηκαν στο πλευρό ενός κυρίαρχου εθνικού κράτους που απειλείται από μια μειονότητα (και ποιος ξέρει ποια άλλη μειονότητα στη θράκη ή αλλού θα μπορούσε να πάρει τα όπλα και να διεκδικήσει αυτονομία).

Στο βίντεο Pink Camouflage ένας ομιλητής λέει: «... ο πόλεμος ενάντια στην τρομοκρατία μας αφορά, ως ομοφυλόφιλους, αλλά και ως άραβες. Η κοινότητά μας δεν έχει χώρο, ούτε στη Δύση, ούτε στον Αραβικό κόσμο. Στη Δύση, υφιστάμεθα διακρίσεις ως Άραβες, εδώ στο λίβανο ως ομοφυλόφιλοι. Δεν ξέρω στην πραγματικότητα σε ποιο βαθμό η σεξουαλικότητα σχετίζεται με τον πόλεμο, αλλά σίγουρα χρησιμοποιείται σα δικαιολογία». Επίσης, λέει ότι «το πρόβλημα είναι ότι βρισκόμαστε ανάμεσα σε δύο τρόπους σκέψης: τη συντηρητική αραβική προοπτική σύμφωνα με την οποία η ομοφυλοφιλία είναι κάτι που έρχεται από τη Δύση και πρέπει να πολεμηθεί και από την άλλη η Δύση αντιμετωπίζει την ταυτότητα του ομοφυλόφιλου σα να είναι προσωπική της περιουσία που χρήζει υπεράσπισης». Στην προσπάθεια αυτή εκινήσαμε από τα συμπεράσματα της ιστορίας των φεμινισμών και από τις σχέσεις τους με τους άλλους αγώνες. Προσεγγίζουμε το έθνος, όπως και το φύλο και τη σεξουαλικότητα, ως πολιτικές κατηγορίες, δηλαδή ως κατασκευές που μπορούν να αλλάξουν, εφόσον δεν είναι φυσικές και άχρονες ουσίες. Πολύ περισσότερο, όμως, από τη δήλωση αυτή, πρόκειται για διαδικασίες που η πολιτικότητά τους αποκρύπτεται, όταν δεν πολιτικοποιούνται και οι ενδιάμεσοι χώροι που τις συνδέουν. Η αυτόνομη ανάλυσή τους αφήνει ανεπεξέργαστους τους τρόπους με τους οποίους η μία σχέση εμπεδώνει, ερμηνεύει, αναπαράγει την άλλη. Αναλύει τις δομές αφήνοντας έξω από τη σφαίρα του πολιτικού το υποκείμενο. Ισχυριζόμαστε ότι οι λόγοι που δεν ενσωματώνουν τις σχέσεις όλων των συστημάτων εξουσίας, επιτρέπουν και αναπαράγουν την κυρίαρχη πολιτική τάξη και τους αποκλεισμούς που αυτή σημαίνει.

Για το λόγο αυτό, επιχειρήσαμε να διαυγάσουμε τις αδυναμίες των κινηματικών λόγων που δεν περιλαμβάνουν τα διάφορα συστήματα εξουσίας. Μια εξήγηση για τη στάση αυτή των κινημάτων απέναντι στις σχέσεις εξουσίας θα μπορούσε να είναι ότι οι ανταγωνιστικές πολιτικές ασχολούνται με τις πιο θεαματικές και κατασταλτικές μορφές άσκησης της εξουσίας και δεν ενσωματώνουν στο λόγο τους τρόπους με τους οποίους η εξουσία εμπεδώνεται ή έρχεται στο λόγο, γίνεται διανοητή ως 'φυσική ζωή'. Εικάζουμε, λοιπόν, ότι ο περιορισμός των κινηματικών λόγων σε μια αμυντική στάση ανάλυσης της εξουσίας, σύμφωνα με την οποία η εξουσία επιτίθεται και εμείς την αναχαιτίζουμε, η εξουσία αποτελεί μια συνεκτική δύναμη που κάποιος κατέχουν και τη στρέφουν ενάντια στους 'από κάτω', αφήνει έξω από τη σφαίρα του πολιτικού τον τρόπο με τον οποίο τα υποκείμενα χιτίζουν τις ταυτότητές τους και επενδύουν τις επιθυμίες τους σε κυρίαρχες ιδεολογίες, δεν αναλύει τους τρόπους με τους οποίους τα σώματα πειθαρχούν στις δομές που έχουν εσωτερικεύσει.

Το έθνος ως σωματική απόλαυση

Ο τρόπος που προσεγγίζουμε την ιστορία, την κοινωνία και τον πολιτισμό, είναι συγκρουσιακός. Αντιμετωπίζουμε, δηλαδή, τα παραπάνω ως δυναμικές διαδικασίες και δεν αναζητούμε την αρμονική επίλυση των διαφορών. Ο κοινωνικός χώρος στις δυτικές μητροπόλεις είναι πολλαπλά διχοτομημένος ανάμεσα στο Εμείς και στο Αυτοί. Έτσι, οι μορφές κοινωνικής οργάνωσης όπως το έθνος, το φύλο, η θρησκεία, η σεξουαλικότητα αντιμετωπίζονται ως εργαλεία εξουσίας, ως τρόποι, στρατηγικές, τεχνικές της εξουσίας με τις οποίες χειραγωγείται η ζωή και η δράση των υποκειμένων. Επιπλέον, δεν αναφέρονται στην 'ιδιοκτησία' κάποιων κοινωνικών χαρακτηριστικών, αλλά στην ύπαρξη συγκεκριμένων κοινωνικών σχέσεων και ανισοτήτων. Με αυτήν την έννοια, αναζητούμε τα όρια των κοινωνικών ομάδων, τις σχέσεις μεταξύ τους και όχι τα εσωτερικά τους χαρακτηριστικά.

Η ανάλυσή μας σε ένα βαθμό ακολουθεί το μοντέλο της κοινωνικής κατασκευής στο βαθμό που αυτό αντιμετωπίζει το φύλο, τη σεξουαλική συνάφεια και την εθνική παράδοση ως επινόηση. Για παράδειγμα, αν και δεν υπάρχει απόλυτη συμφωνία σχετικά με την εμφάνιση της ομοφυλοφιλικής ταυτότητας, υπάρχει συμφωνία σχετικά με την ανόδου της στον δυτικό πολιτισμό. Αυτή η ιστοριοποίηση, λοιπόν, αφήνει έμβητη την παρωχημένη άποψη για τη 'φύση' της ομοφυλοφιλίας. Το ίδιο θα μπορούσαμε να ισχυριστούμε και για την εμφάνιση του έθνους - κράτους το 19ο αιώνα. Αλλά αυτό που είναι επίσης σημαντικό είναι οι διασταυρώσεις των σχέσεων αυτών.

Πολλές από τις κοινωνικές σχέσεις υπάγονται στις ρυθμίσεις του σύγχρονου κράτους και στους τρόπους με τους οποίους εκβιάστηκε η ομοιογένεια του πληθυσμού του. Όπως προειπώθηκε, το σύγχρονο Άτομο υποχρεώθηκε να έχει μία ταυτότητα, αυτή του λευκού, δυτικού, ετεροσεξουαλικού, οικογενειάρχη και ιδιοκτήτη άνδρα, που θεωρήθηκε η πρωταρχική, καθαρή εκδοχή του πολίτη, που ως ιδεώδες ρύθμιζε όλες τις υπόλοιπες κοινωνικές σχέσεις. Οι γυναίκες όφειλαν να θυσιάσουν κάτι από τη δομή του εαυτού τους, αφού η ιδιότητα του πολίτη ανήκει σε αυτές υπό προϋποθέσεις και μια βασική προϋπόθεση είναι η μητρότητα. Οι γυναίκες οφείλουν να είναι οι μητέρες του έθνους, η αναπαραγωγική τους λειτουργία είναι η κοινωνική τους σημασία. Γκέι και λεσβίες θεωρούνται επικίνδυνοι για τη δημόσια ασφάλεια, επομένως κρατικές πολιτικές, θεσμοί, νόμοι, αναπλάσεις περιοχών, συλλήψεις κλπ. περιορίζουν, επηρεάζουν, ρυθμίζουν τη δράση τους. Η πολυπόθητη ιδιότητα του πολίτη, δε δίνεται χωρίς κόστος. Γιατί όχι μόνο σημαίνει αποκλεισμό όσων δεν ανήκουν στα φυσικοποιημένα όρια του έθνους - κράτους, διαχωρίζοντας τον πληθυσμό στους πολίτες και στους άλλους τους, σε έλληνες και μετανάστες, αλλά, επιπλέον, δημιουργεί εσωτερικές ρυθμίσεις, οριοθετεί και κανονικοποιεί τη ζωή και τη δράση των αστικών υποκειμένων, που θα κινήθουν και τι θα καταναλώσουν, πώς θα αγαπήσουν και πότε θα το δείξουν.

Ο εθνικισμός δεν αποτελεί μόνο λάθος ή κακή συνείδηση που έχει ένα αυτόνομο υποκείμενο. Το αστικό υποκείμενο φτιάχνεται μέσα από την αγάπη για την πατρίδα, και από όσους είναι σε θέση να θυσιάσουν ακόμα και τη ζωή τους για πατριωτικούς σκοπούς. Ο νους αυτός που επιλέγει και το σώμα που φέρει αυτά τα συναισθήματα βρίσκονται σε άρρηκτη σχέση. Με αυτή την έννοια, το έθνος αποτελεί πολιτισμική κατηγορία όπως η συγγένεια, η θρησκεία και το φύλο. Αυτή η σωματική, ερωτικοποιημένη σχέση των υποκειμένων, που εξαρτώνται από τη συμπεριληψή τους σε αυτή τη φαντασιακή κοινότητα, συνιστά την εξουσία του έθνους. Στον μοντέρνο κόσμο καθέναν και καθεμιά, όπως 'έχει' ένα φύλο θα έπρεπε να 'έχει' ένα έθνος και να ταυτίζεται απόλυτα με αυτό. Αλλά για να ταυτίζεται κανείς απόλυτα με κάτι θα πρέπει και να το αποδεικνύει, να πολεμά ό, τι του αντιτίθεται. Η εθνική ταυτότητα φτιάχνεται μέσα από τη διαφορά με ό, τι δεν ανήκει στη 'δική μας' κοινότητα. Και ενώ οι διαφορές αυτές μεταβάλλονται διαρκώς, δείχνοντας τη ρευστότητα της εθνικής συγκρότησης, τα αστικά δικαιώματα παρουσιάζονται σα να είναι εκεί από πάντα και απλά πρέπει να τους αγκαλιάσουν όλους. Είναι σαν να προϋποτίθεται ότι υπάρχει μια οικουμενική ανθρωπινή φύση και τα δικαιώματα που της αναλογούν, ενώ οι δομές, τα συστήματα, οι θεσμοί που δημιουργούν τις ιεραρχίες και κοινωνικές σχέσεις προϋπάρχουν και έχουν σαν αποτέλεσμα να δημιουργούν την αφηρημένη ιδέα της οικουμενικότητας που μετά φυσικοποιείται. Έτσι, όσες αποκλεισμένες ομάδες διεκδικούν να αποκτήσουν τα

δικαιώματα που ανήκουν σε κάθε έλληνα πολίτη/ ελληνίδα πολίτισσα δεν αναγνωρίζουν ότι το να έχεις αυτή την εθνική ταυτότητα είναι ήδη ένα προνόμιο.

Στη συζήτηση που θα κάνουμε, θα πάρουμε παραδείγματα λόγου, του athen's pride από την μία και του κινήματος αλληλεγγύης στους μετανάστες από την άλλη. Παίρνουμε ένα ρίσκο να αναγνωριστεί η κίνηση αυτή ως επιθετική. Θα πάρουμε το ρίσκο με φροντίδα. Με την ανάλυση λόγου που θα κάνουμε θέλουμε να αναδείξουμε τις αδυναμίες που έχουν οι πολιτικοί αυτοί λόγοι να συνυπολογίσουν τα διάφορα συστήματα εξουσίας, έθνος – φύλο – τάξη. Δεν το κάνουμε για να σταθούμε εχθρικά, ούτε να καταγγείλουμε, ούτε για να συνειτίσουμε, ούτε γιατί έχουμε τη σωστή συνταγή ανάλυσης. Με εργαλείο τον αναστοχασμό θελήσαμε να μελετήσουμε διαδικασίες και λόγους, με τους οποίους μπορεί και να έχουμε εμπλακεί ή συνομιλήσει. Οι αδυναμίες που θα υποστηρίξουμε ότι υπάρχουν θέλουμε να αποτελέσουν ένα εφαλτήριο για νέες αντιλήψεις και στρατηγικές, που ίσως θα είναι πιο αποτελεσματικές στην αποδιοργάνωση της κυριαρχίας και των εξουσιών της.

ΛΟΑΤ διεκδικήσεις και εκσυγχρονιστικός εθνικισμός στην Ελλάδα σήμερα

Το lgbt κίνημα ή λοατ στα ελληνικά (λεσβίες, ομοφυλόφιλοι, αμφιφυλόφιλοι, τρανς) έχει παρουσία στην Ελλάδα, με διαφορετικές μορφές, περίπου 30 χρόνια. Η εμφάνιση κινήματι λόγου από ομοφυλόφιλους, αμφί, λεσβίες και τρανς έγινε κατά κύριο λόγο μεταπολιτευτικά, μαζί με τα υπόλοιπα κινήματα των 60'ς που φτάσαν στην Ελλάδα κάπως καθυστερημένα απ' τη δύση. Αυτό δεν σημαίνει πως πριν τη μεταπολίτευση δεν υπήρχαν ομοφυλόφιλοι στην Ελλάδα. Το ελληνικό κράτος έχει υπάρξει δηλωμένα ομοφοβικό από την απαρχή του...ή για να το πούμε αλλιώς ομοφυλόφιλοι υπάρχουν από τότε που υπάρχουν και ετεροφυλόφιλοι, υγιείς, έλληνες πολίτες σ' αυτόν τον τόπο.

Μιλώντας, όμως, για κίνημα αναφερόμαστε εδώ στην λιγότερο ή περισσότερο οργανωμένη πολιτική παρουσία λεσβιών, αμφί, ομό και τρανς που διεκδίκησαν τη φωνή τους και μίλησαν για τον εαυτό τους ενάντια σ' ένα σύστημα που τις καταδικάζει να μιλάνε οι άλλοι ακατάπαυστα για λογαριασμό τους². Αυτό το υπενθυμίζουμε γιατί συχνά γίνεται το λάθος να ταυτίζεται η ιστορία του κινήματος αυτού με τα τελευταία 5 χρόνια διοργάνωσης του athen's pride. Λεσβίες, γκέι, αμφί και τρανς διεκδίκησαν τον δημόσιο λόγο πολύ νωρίτερα και σε εποχές που η θεσμική ομοφοβία ήταν ακόμα εντονότερη από σήμερα³. Φυσικά, η διοργάνωση του athen's pride αποτελεί αποτέλεσμα μιας συντονισμένης και επικεντρωμένης πολιτικής δουλειάς, η οποία ωστόσο δεν έπεσε απ' τον ουρανό, αλλά προέκυψε από μια σειρά κοινωνικών διεργασιών και συμβάντων. Για μας, η ιστορικότητα αυτή είναι σημαντική στην κατανόηση των διαφορετικών μορφών που έχει πάρει και παίρνει η θεσμική και κοινωνική ομοφοβία στην Ελλάδα και συνακόλουθα οι κινήματι αντιλόγοι σε αυτήν.

2. Ακόμα και πριν τη μεταπολίτευση πάντως υπάρχουν περιπτώσεις που η ομοφυλόφιλη έκφραση σπάει τη σιωπή (ή την ομοφοβική πολυλογία της ελληνικής κοινωνίας) αλλά αυτό γίνεται σποραδικά και κυρίως στην τέχνη. Σαν παραδείγματα μπορούν να αναφερθούν το έργο της Ντόρας Ρωζέττη «Η ερωμένη της» που εκδόθηκε το 1929 ή το λογογραφικό έργο του Ηλία Πετρόπουλου για τα καλιαρντά που προκάλεσε και τη δίκη του επί χούντας.

3. Ενδεικτικά η πρώτη απόπειρα διοργάνωσης gay pride στην Αθήνα επιχειρήθηκε από το ΑΚΟΕ (Απελευθερωτικό Κίνημα Ομοφυλόφιλων Ελλάδας) στις 28 Ιουνίου 1980 και επαναλήφθηκε 2 χρόνια αργότερα στο χώρο του Ζαπτείου. Τη δεκαετία του 90' διοργανώθηκαν αντίστοιχες εκδηλώσεις, κυρίως από την Πάολα και την ομάδα του περιοδικού «Κράξιμο» (Λόφος Στρέφη 1992, 1994, 1995, Πεδίον του Άρεως 1993, 1996 και σε κλειστούς χώρους 1998 και 1999). Την ίδια εποχή στην παραλία της Θεσσαλονίκης έγιναν αντίστοιχες διοργανώσεις από την ΟΠΟΘ (Ομάδα Πρωτοβουλίας Ομοφυλόφιλων Θεσσαλονίκης).

Αυτό γιατί δεν θεωρούμε τον ομοφυλόφιλο ή τη λεσβία αϊστορικές ταυτότητες με φυσικά εσωτερικά χαρακτηριστικά, τη γλώσσα αυτή μιλάει μόνο η εξουσία. Για μας αποτελούν δυναμικές ταυτότητες, άμεσα συναρτώμενες με τον κοινωνικό ανταγωνισμό. Πολύ συνοπτικά, κοιτάζοντας πίσω, μπορούμε να δούμε το πέρασμα από μια κάποια επαναστατικότητα των 80's, στην εισαγωγή ενός λάιφσταϊλ για γκέι άνδρες στα 90's και στη διεκδίκηση μιας «σοβαρή» θεσμικής παρουσίας στα 00's. Οι διαδοχικές αυτές αλλαγές της παρουσίας του ομοφυλόφιλου υποκειμένου στην ελληνική πραγματικότητα δεν είναι άσχετες με το τι συνέβαινε και συμβαίνει στον υπόλοιπο (δυτικό) κόσμο, αλλά απ' την άλλη είναι και ιδιαίτερα ελληνικές. Ο ντόπιος γκέι ακτιβισμός είχε πάντα στραμμένα τα μάτια του στο τι συμβαίνει π.χ στο άμστερνταμ, αναμφισβήτητα όμως διαμορφωνόταν κύρια απ' το τι παίζει στην Ελλάδα. Και στην Ελλάδα ήταν και συνεχίζει να είναι περιθωριακός. Εκκινούμε από αυτή τη θέση έχοντας υπόψιν πως τα πράγματα έχουν βέβαια αλλάξει ως ένα βαθμό σε όρους δημόσιας παρουσίας, στα μμε, στο δρόμο, σε ένα κομμάτι της ελληνικής (ακρο)αριστεράς, αλλά παράλληλα δεν έχουν αλλάξει και καθόλου με την έννοια πως το υποκείμενο της ομοφοβίας, ο έλληνας ομοφοβικός, ζει και βασιλεύει στην κυριολεξία. Θεωρούμε δε τη θέση που υποστηρίζει πως κατακτήθηκε πια η απελευθέρωση και ορατότητα των γκέι και λεσβιών απολύτως ομοφοβική καθώς φυσικοποιεί τη συνεχή βία και αστυνόμευση της ετεροκανονικότητας, στην καλύτερη περίπτωση κάνοντας πως δεν υπάρχει. Εκκινούμε λοιπόν απ' την παραδοχή πως για εμάς ένας γκέι, λεσβιακός, αμφί και τρανς λόγος είναι καταρχήν ανταγωνιστικός προς την κυριαρχία, με την έννοια πως αμφισβητεί το φύλο και τη σεξουαλικότητα ως κυρίαρχες σχέσεις εξουσίας. Αυτό δεν μας εμποδίζει απ' το να βλέπουμε κριτικά αυτό το λόγο, τον τρόπο που αρθρώνεται από ποιους και προς ποιες απευθύνεται. Αντιθέτως, ακριβώς επειδή βλέπουμε εαυτές και εαυτούς μέσα στα πλαίσια ενός κινήματος που εναντιώνεται στη σεξουαλική και έμφυλη κανονικότητα, νιώθουμε την ανάγκη να επικοινωνήσουμε δικούς μας τρόπους ανάλυσης και δράσης χωρίς να μηδενίζουμε ό, τι συμβαίνει στο πλαίσιο των «μείνστριμ» γκέι και λεσβιακών πολιτικών. Αυτό που μας απασχόλησε ιδιαίτερα στην παρούσα εισήγηση για τον εθνικισμό και τη συνάρθρωσή του με την έμφυλη και σεξουαλική κανονικότητα είναι η έκφραση, από πλευράς οργάνωσης του σύγχρονου λoατ κινήματος, ενός λόγου που λιγότερο ή περισσότερο ξεκάθαρα περιέχει αποκλεισμούς. Αποκλεισμούς που γίνονται στο όνομα της δημοκρατίας, του συντάγματος, της κοινωνίας των πολιτών...

Βλέπουμε το λόγο αυτό σε άμεση συνάρτηση με τις κυρίαρχες ιδεολογίες και τους κοινωνικούς ανταγωνισμούς της εποχής που διανύουμε σε τοπικό και διεθνές επίπεδο. Σε μια εποχή που σε φιλελεύθερες και “gay friendly” χώρες όπως η ολλανδία και το βέλγιο τίθενται σε ισχύ ρατσιστικοί νόμοι και οι εθνικιστές προπαγανδίζουν την

ξενοφοβία, μεταξύ άλλων, στο όνομα ενός δήθεν φεμινισμού. Όταν “ο πόλεμος ενάντια στην τρομοκρατία” δαιμονοποιεί το Ισλάμ ως την αρχή και το τέλος της ανελευθερίας, ενώ, παράλληλα, αυτοί που τον ασκούν σκοτώνουν και βιάζουν μέσα κι έξω από τις χώρες τους όπως έκαναν πάντα...Όταν, τέλος, τα κέντρα των δυτικών μητροπόλεων προσομοιάζουν όλο και περισσότερο σε στρατοκρατούμενα εμπορικά κέντρα και οι εκκαθαρίσεις τους, από τα όποια «μιάσματα» κατασκευάζει η εξουσία, γίνονται στο όνομα της ποιότητας ζωής και των κοινωνικών δικαιωμάτων...

Σε ένα τέτοιο πλαίσιο και δεδομένης της σχετικής ενσωμάτωσης της ευρωπαϊκής ιδέας στο συμπαγές ιδεολόγημα της ελληνικής εθνικής ενότητας⁴ διαβλέπουμε τους κινδύνους που έχει η ταύτιση ενός λoατ κινήματος με έναν εκσυγχρονιστικό εθνικισμό που μπορεί να μην κρατάει τα ίδια ακριβώς λάβαρα, αλλά έχει τους ίδιους ακριβώς στόχους: εξόντωση όποιου δεν χωράει στην ομοιογενή εθνική κοινότητα. Για να ανοίξουμε τη συζήτηση σχετικά με το πώς ο εθνικιστικός λόγος προσεγγίζει ή/και εργαλειοποιεί ΛOΑΤ διεκδικήσεις και ειδικότερα στο εδώ παράδειγμα, της Ελλάδας, θα χρησιμοποιήσουμε συγκεκριμένα παραδείγματα από κείμενα-δελτία τύπου του athens pride και της OΛΚΕ⁵.

4. Από την άλλη δεν ξεχνάμε πως ο εθνικισμός και ιδίως ο ελληνικός είναι κρατικός και με την παραδοσιακή του μορφή, αυτή της ελληνορθοδοξίας και του πυλώνα της, της ελληνικής οικογένειας. Άλλωστε, οι εκπρόσωποί του που στην Ελλάδα κάθε άλλο παρά μειοψηφία αποτελούν, αφού συναντώνται σε διάφορους πολιτικούς χώρους από το κικε ως το λάος, παράλληλα με τη δηλωμένη ομοφοβία τους υποστηρίζουν κι έναν αντι-ευρωπαϊκό εθνικισμό ανταγωνιστικό προς τον εκσυγχρονιστικό, για τον οποίο εδώ κάνουμε λόγο. Η ανταγωνιστική σχέση μεταξύ των δύο αυτών διαφορετικών μορφών πατριωτισμού/εθνικισμού δεν θα μας απασχολήσει σε αυτό το σημείο αν και είναι σημαντικό να υπενθυμίζεται για την καλύτερη κατανόηση της ελληνικής περίπτωσης, στην οποία η ευρωπαϊκή ιδέα και ο εκσυγχρονισμός μοιάζει συχνά μονόδρομος για να βγει κανείς από το βούρκο της ελληνορθόδοξης ετεροσεξιστικής βαρβαρότητας.

5. Ομοφυλοφιλική Λεσβιακή Κοινότητα Ελλάδας.

Παράδειγμα 1:

“Είμαστε Παντού - Το Φετινό Σύνθημα

Είμαστε τα αδέρφια σας και τα παιδιά σας. Κάποιες και κάποιοι από εμάς είμαστε και οι γονείς σας. Είμαστε συνάδελφοι και συνεργατίδες σας. Είμαστε γείτονες και γειτόνισσες. Ζούμε μαζί σας, μοιραζόμαστε την καθημερινότητά σας. Ζούμε στην Αθήνα, στη Θεσσαλονίκη, την Πάτρα και το Ηράκλειο, αλλά ζούμε και στο Μέτσοβο, το Σουφλί, την Ιστιαία και την Ιεράπετρα. Είμαστε έφηβοι κι έφηβες, είμαστε συνταξιούχοι.

Ανήκουμε σε όλες τις κοινωνικές τάξεις, σε όλους τους πολιτικούς χώρους. Είμαστε κομμουνίστριες, δεξιοί, ανένταχτες, αναρχικοί, φιλελεύθεροι, σοσιαλίστριες. Είμαστε και κομμωτές και οδηγοί νταλίκας, όπως είμαστε βουλευτές και μετανάστριες, καλλιτέχνες ή καθηγητές, αστυνομικές, στρατιωτικοί και αντιεξουσιαστές. Είμαστε άνεργοι κι άνεργες, εργάτες κι εργοδότριες.”

Το παραπάνω είναι απόσπασμα από το δελτίου τύπου του athens pride το 2010. Η ιδέα της ορατότητας, κεντρικής σημασίας στο λόγο και την πολιτική του λοατ κινήματος, στηρίζεται στη διαγραφή των διαφορών και την αποσιώπηση των κοινωνικών ανταγωνισμών που υπάρχουν μεταξύ τους.

Η πολιτική της συσπειρώσης και του μη αποκλεισμού που φαίνεται να υποστηρίζει ο λόγος αυτός, περιγράφει την κοινωνία ως ένα δίπολο ετερο- ομο σαν να μην αναγνωρίζει τα πολλαπλά επίπεδα της εξουσίας που αναιρούν τη στατικότητα τέτοιου είδους διπόλων. Αναφέροντας κατηγορίες όπως μετανάστες- βουλευτές, στρατιωτικοί-αντιεξουσιαστές να συμπορεύονται σε ένα κοινό αγώνα κατά της ανισότητας, κατονομάζοντας τες για να εκμηδενίσει τις διαφορές, δεν κάνει κάτι παραπάνω από να τις αναπαράγει και να τις νομιμοποιεί στο όνομα μιας φαντασιακής

κοινότητας ομοφυλόφιλων. Η απλή παράθεση ταυτοτήτων δεν παρεμβαίνει ουσιαστικά στις μεταξύ τους σχέσεις εξουσίας και αφήνει ανέγγιχτο το κυρίαρχο σύστημα θέσμησης των κατηγοριών αυτών.

Στην προσπάθεια να αναδειχθεί η ισοτιμία και η ισονομία στο λόγο του πράιιντ, αναφέρονται, οι ιδιότητες του βουλευτή, στρατιωτικού, δεξιών, φιλελεύθερων, αστυνομικών. Η κοινωνική νομιμότητα και ευταξία που χαίρουν οι κατηγορίες αυτές είναι τα αναγνωρίσιμα μέσα που προσπαθούν να πείσουν ότι και οι υπόλοιπες κατηγορίες αξίζουν και διεκδικούν τις αξίες και τα προνόμια αυτών. Η σύμπλευση με ταξικά και εθνικά κυρίαρχες ταυτότητες δηλώνει την επιδίωξη της λοατ κοινότητας να συμπεριληφθεί στην κυρίαρχη αφήγηση. Γιατί την ίδια στιγμή, αυτή η συμπερίληψη ταυτοτήτων και κοινωνικών ομάδων, στο όνομα της κοινής ομοφυλόφιλης εμπειρίας, δεν περιλαμβάνει παραβατικές κατηγορίες όπως τις πουτάνες στη συγγρού, τους μικροπωλητές, τους σαδομαζοχιστές, τους γκέι/λεσβίες που αιτούνται άσυλο λόγω σεξουαλικού προσανατολισμού.

Παράδειγμα 2:

Το 2009 το Φεστιβάλ Υπερηφάνειας athens pride, με αίτησή του απευθύνεται στο δήμαρχο αθηναίων, διεκδικώντας την πλατεία κλαυθμώνος και αναφέρει μεταξύ άλλων:

“Θέλουμε να σας επισημάνουμε και να σας υπενθυμίσουμε ότι ο σεβασμός προς τη διαφορετικότητα δεν αφορά μόνο τη θρησκεία ή τη φυλή. Αφορά και το σεξουαλικό προσανατολισμό, το βιολογικό αλλά και το κοινωνικό φύλο. Αφορά τον κάθε πολίτη και πολιτίσσα της πόλης και της χώρας μας.”

Η αφηρημένη έννοια της ομοιογένειας της λοατ κοινότητας που περιγράψαμε παραπάνω, αφήνει εκτεθειμένες τις πιο ευάλωτες κοινότητες και αφήνει περιθώρια να αναπτυχθούν αποκλεισμοί οι οποίοι μεταθέτουν το πρόβλημα χωρίς να προβληματοποιούν τις συνθήκες μέσα στις οποίες αναπτύχθηκε εξ αρχής. Η έμφαση στην κοινή ταυτότητα με βάση τη σεξουαλική προτίμηση δεν λαμβάνει υπόψη τα κριτήρια κοινωνικού διαχωρισμού όπως η φυλή, το κοινωνικό φύλο και η τάξη.

Η σημασία του να είσαι ορατός, αποδεχτός από την πλειοψηφία τίθεται με όρους νομιμότητας όταν για την ίδια την αστική δημοκρατία ο όρος αυτός υπάρχει με όρους αποκλεισμού του εθνικά μη αποδεκτού, κοινωνικά επικίνδυνου. Η σημασία του να είσαι γκέι, λεσβία, τρανς πολίτης αυτής της χώρας, το να είσαι σαν όλους τους άλλους προϋποθέτει την ύπαρξη μιας κυρίαρχης πλειοψηφίας. Η προσαρμογή αυτή όμως προϋποθέτει τη διαβεβαίωση ότι δεν είσαι ανώμαλος, σέβασαι και εκτιμάς το ελληνικό σύνταγμα και δημοκρατικό πολίτευμα, και κατ' επέκταση αναγνωρίζεις τη βία και τους καταναγκασμούς που θέτει η πλειοψηφία αυτή προκειμένου να κυριαρχεί το σύστημα ηθικών και κοινωνικών αξιών που προασπίζεται. Ο λόγος περί εθνικής ενότητας και κοινών συμφερόντων απέναντι στις ξένες απειλές καλείται να αναγνωρίσει ως συμμάχους της την λοατ κοινότητα μέσω της προσπάθειας προσαρμογής τους στα εθνικά πρότυπα του πολίτη που σε καμία περίπτωση δε θα διαταράξει την κυριαρχία της ελληνικής ετεροκανονικής οικογένειας, προτύργιο του έθνους-κράτους. Η εμφάνιση στο λόγο και δημόσιο χώρο της λοατ κοινότητας που διεκδικεί ορατότητα δεν περιλαμβάνει τον γκέι μετανάστη ή τρανς που έχει αποκλειστεί από την εθνική αφήγηση λόγω μη εντοπιότητας.

Ο λόγος που δεν αναγνωρίζει τις ανισότητες και τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά κοινωνικών ομάδων είναι ελλειμματικός και στο επίπεδο της διεκδίκησης γιατί δεν ανταποκρίνεται στις ανάγκες των υποκειμένων που περιγράφει. Η αφηρημένη έννοια της ισότητας που διεκδικεί ως δημοκρατικό δικαίωμα γίνεται στα πλαίσια ενός εκσυγχρονιστικού προγραμματισμού που δεν διαταράσσει την παραδοσιακή δομή της

ελληνικής κοινωνίας με αποτέλεσμα να μην απαντάει στην ενεργή κοινωνική συνθήκη της ομοφοβίας και των προνομίων που συνεπάγεται η θέση αυτή στην ετεροσεξιστική, πατριαρχική, ρατσιστική κοινωνική πραγματικότητα της χώρας.

Παράδειγμα 3:

«Τέλος το ΛΑΟΣ είναι εκτός πραγματικότητας νομίζοντας ότι από το Σύμφωνο Συμβίωσης θα πληγεί η γυναίκα και η οικογένεια, όταν αυτό δεν έχει συμβεί σε καμία από τις δεκάδες χώρες που αναγνωρίζουν νομικά τις σχέσεις μεταξύ ατόμων του ίδιου φύλου.»

Χαρακτηριστικά είναι τα δελτία τύπου της ΟΛΚΕ όταν απαντά/ σχολιάζει θέσεις της κοινοβουλευτικής ακροδεξιάς. Στο δελτίο τύπου με τίτλο «Η ελληνική κοινωνία είναι ώριμη, τα ελληνικά κόμματα πότε θα ωριμάσουν;» η ΟΛΚΕ καθησυχάζει για το ακίνδυνο μιας νομοθετικής ρύθμισης που θα κατοχυρώνει το σύμφωνο συμβίωσης για ομόφυλα ζευγάρια με τρόπο εξίσου αντιδραστικό που το κάνει το ΛΑΟΣ. Ο καθησυχασμός πως η «γυναίκα και η οικογένεια δεν θα πληγούν» σημαίνει πως η ΟΛΚΕ ενστερνίζεται τον πατριαρχικό, ετεροσεξιστικό λόγο του εθνικιστικού ΛΑΟΣ και η όποια διεκδίκησή της δεν μπορεί με κανένα τρόπο να απειλήσει ακόμη και το πιο σκληροπυρηνικό κομμάτι του εθνικού κορμού. Άλλωστε, όπως δηλώνει και στην αρχή του ίδιου δελτίου τύπου «σέβεται τις ομοερωτοφοβικές απόψεις» των κομμάτων... Η ΟΛΚΕ συνυπάρχει με ομοφοβικούς, σεξιστές, ρατσιστές, αντισημίτες αρκεί να πάρει μια τυπική ισότητα, που αλήθεια ποιος θα την υπερασπιστεί από αυτούς «τους συμπολίτες μας»;

Ο απολογητικός στην αντίδραση λόγος και η υποστήριξη της εθνικής-κρατικής ιδεολογίας γίνεται φανερή και σε άλλη ανακίνωση- απάντηση της ΟΛΚΕ στον καρτζαφέρη. Στο δελτίο τύπου της 05/03/2010⁶ στην κλασική ομοφοβία του στυλ «η σόου μπιζ έχει πήξει στους πούστηδες, τα παιδιά μας παίρνουν λάθος μηνύματα» η απάντηση της ΟΛΚΕ είναι ότι οι λοατ δουλεύουν σε πάρα πολλούς τομείς σε όλο το φάσμα της οικονομίας και συνδράμουν στο να «βγούμε απ την στενωπό στην οποία έχουμε περιέλθει» κάνοντας αναφορά στην οικονομική κρίση. Πρόκειται για αναπαράγωγή κλασικού και επίκαιρου εθνικιστικού λόγου σύμφωνα με τον οποίο η

6. «Απαράδεκτες δηλώσεις Καρτζαφέρη», http://www.olke.org/portal/index.php?option=com_content&view=article&id=76:2010-09-24-05-01-05&catid=38:press&Itemid=18

κρίση παρουσιάζεται σαν φυσικό φαινόμενο, σαν αναπάντεχη αρρώστια για την ίαση της οποίας απαιτείται δουλειά και προσπάθεια από την πλευρά των εργαζομένων. Η ΟΛΚΕ δεν παραλείπει να τονίσει πως οι λοατ δεν είναι τίποτα τεμπέληδες αλλά εργατικοί άνθρωποι...

Παράδειγμα 4:

Ο πολύχρωμος παρθενώνας, ως σύμβολο της διοργάνωσης του athen's pride

“Η Company εμπνεύστηκε το λογότυπο από την έννοια της περηφάνιας και τη σημασία που έχει ο Παρθενώνας για την Αθήνα. Είναι το σύμβολο της πόλης και της ιστορίας μας, ένα σύμβολο διεθνώς αναγνωρίσιμο για το οποίο είμαστε όλες και όλοι περήφανες/οι. Ο Παρθενώνας ντύνεται πολύχρωμα, συμμετέχοντας στη γιορτή της ανοχής και της ελευθερίας επιλογής στον έρωτα και μεταφέρει το μήνυμα του σεβασμού της διαφορετικότητας στην Αθήνα, την Ελλάδα και σε όλο τον κόσμο.”

Ο παρθενώνας, σύμβολο της αθήνας και της ιστορίας «μας». Η συμβολοποίηση του παρθενώνα και της ακρόπολης αποτελεί προϊόν της κυρίαρχης εθνικής αφήγησης που παρουσιάζει το ελληνικό κράτος-έθνος ως κληρονόμο μιας ένδοξης παράδοσης/κατασκευάσματος του ελληνικού εθνικισμού, όπου με ένα κράμα ιστορικών και πολιτισμικών αναφορών αναδεικνύεται η εθνική υπεροχή του έλληνα, ο οποίος αποτελεί αίστορική ταυτότητα. Ο παρθενώνας αποτελεί σύμβολο της αθήνας, διοικητικό κέντρο του ελληνικού κράτους και σε φαντασιακό επίπεδο κέντρο του ελληνικού έθνους. Η αναφορά στην «πόλη και την ιστορία μας» έχει αποκλειστική αναφορά στην εθνικιστική ιδεολογία, οι συγγραφείς του κειμένου αναγνωρίζουν τους εαυτούς τους ως μέλη της φαντασιακής κοινότητας των ελλήνων και ως τέτοιοι δηλώνουν πως αισθάνονται περήφανοι. Η διεθνής αναγνώριση του παρθενώνα ως σύμβολο της πόλης και της ιστορίας τους έχει την ίδια σημασία. Το pride διεκδικεί την αναγνώριση του ως κομμάτι της ζωής αυτής της πόλης, αυτού του έθνους.

«Ο παρθενώνας ντύνεται πολύχρωμα»... το athen's pride στα πλαίσια της φιλελεύθερης ιδεολογίας που εγκυβερνά την ελληνική δημοκρατία να εκπληρώσει τις διακηρύξεις της περί ισότητας και να προστατέψει τους πολίτες της που είναι απλά διαφορετικοί αλλά κατά τα άλλα εξίσου πιστοί στις Αρχές της και την αναπαραγωγή τους, οικειοποιείται την εθνική ιστορία, το βασικότερο εργαλείο του εθνικισμού μετά τα όπλα. Αυτό σημαίνει και πίστη στην εθνική ιδεολογία, στην εθνική ιστορία, στην οποία διεκδικεί κομμάτι.

Θέση μας είναι πως η εθνική ιστορία αποτελεί εργαλείο επιβολής και βίας και βασικό όπλο του εθνικού κράτους να επιτυγχάνει τη συνοχή του, εξαλείφοντας τη μνήμη γύρω από οτιδήποτε μπορεί να θέσει σε αμφισβήτηση μια συμπαγή, ομοιογενή και φυσικοποιημένη εθνική ταυτότητα.

Σ' αυτό το πλαίσιο σαν λεσβίες, τρανς, αδερφές που έχουμε δεχτεί τη βία της ελληνικής οικογένειας, του ελληνικού σχολείου και του κάθε λογής θεσμού που παράγει και πειθαρχεί υποκείμενα στα πλαίσια ετεροσεξιστικών και καπιταλιστικών σχέσεων δεν αναγνωρίζουμε την εθνική ιστορία παρά σαν εργαλείο βίας. Δε θέλουμε να γίνουμε μέρος των αφηγήσεων της κυριαρχίας. Αν έχουμε κάποιο καθήκον είναι να διατηρούμε τη μνήμη της δικής μας ιστορίας, τη μνήμη των δολοφονημένων τρανς γυναικών της συγγρού, των δολοφονημένων γκέι και λεσβιών ανά την ελληνική επικράτεια, τους εξευτελισμούς και τις προσαγωγές από τους μπάτσους στα πάγκια, τις εισβολές στα μπαρ και τις τηλεοπτικές διαπομπεύσεις που έχουν κάνει αδερφούς και αδερφές μας να αυτοκτονούν, τα θύματα του AIDS. Αλλά έχουμε και καθήκον να γίνουμε και συνεχιστές των κοινοτήτων εκείνων που επανερμήραν τις ζωές τους διεκδικώντας χώρο για τα σώματα και τις επιθυμίες τους. Το ΑΚΟΕ, το Κράξιμο, το Αμφί, η Λάβρυς και τόσες άλλες μικρότερες ή μεγαλύτερες ομάδες, οργανώσεις, περιοδικά, μεμονωμένα άτομα που αντιστάθηκαν δημόσια.

Πολύ συχνά στον αντιρατσιστικό λόγο και το λόγο περί μετανάστευσης, χρησιμοποιείται η θέση ότι “οι μετανάστες είναι κομμάτι της εργατικής τάξης” και ότι “ο εθνικισμός επιχειρεί να αποπροσανατολίξει όλους εμάς τους εκμεταλλεόμενους, να συσκοτίσει την ταξική πάλη και να αποκρύψει τους πραγματικούς μας εχθρούς”. Αυτή η θέση περί κοινής ταξικής θέσης και κοινών συμφερόντων, είναι μία από τις πιο κλασικές θέσεις του αντιρατσισμού και αντιεθνικισμού. Καταλαβαίνουμε ότι μια τέτοια θέση, σε έναν βαθμό εξυπηρετεί την απεύθυνση σε οργανωμένα κομμάτια της εργατικής τάξης (π.χ. οικοδόμοι του παμε), που ειδικά μέσα στην δεκαετία του 90, αντιμετώπιζαν τους μετανάστες ως εχθρούς, που “μας παίρνουν τις δουλειές”. Επίσης, αυτή η ρητορική χρησιμοποιήθηκε πολύ τη δεκαετία του 90, από κομμάτια της αριστεράς για να εντάξει το ζήτημα της μετανάστευσης στην ατζέντα των μεγάλων συνδικαλιστικών φορέων.

Αναρωτιόμαστε, όμως, αν αυτή η ανάλυση μπορεί να εξηγήσει τα τελευταία γεγονότα ξενοφοβικής και αντιμεταναστευτικής βίας και αποκλεισμού από την πλατεία του Αγίου Παντελεήμονα. Σίγουρα οι φασιστοειδείς κάτοικοι που οργανώνουν εδώ και μήνες λιντσαρίσματα μεταναστών από την πλατεία και τους δρόμους δεν ανήκουν στην μεγαλοαστική τάξη και τα αφεντικά, αλλά μάλλον στην εργατική, μικροαστική τάξη ή και τα μικροαφεντικά. Η ρητορική περί κοινών ταξικών συμφερόντων απέναντι στο σκληρό πρόσωπο του ρατσισμού αφήνει μάλλον ανέγγιχτο τον πυρήνα του μίσους για τους εθνικούς Άλλους, που φτάνει για κάτι που εμείς (το έθνος) έχουμε πάθει, κάποιους που μας έχουν κλέψει την απόλαυση.

Στην θέση αυτή που με άλλα λόγια λέγεται “όπου επικρατεί ο ρατσισμός και οι διακρίσεις περνάει η διάσπαση, δυναμώνουν τα αφεντικά και χτυπιούνται τα μεροκάματα και οι δουλειές μας” παρατηρούμε την κριτική στον εθνικισμό να γίνεται, ως μιας ιδεολογίας που ομαδοποιεί ανθρώπους με διαφορετικά ταξικά συμφέροντα, οπότε και εμποδίζει τον αγώνα της εργατικής τάξης. Ταυτόχρονα, η αλληλεγγύη στους μετανάστες εκφράζεται κυρίως μέσω της προλεταριοποίησής τους, οπότε και ως ταξικοί σύμμαχοι λαμβάνουν την αλληλεγγύη του ‘εγχώριου’ κινήματος. Μια άλλη ατάκα, που λέγεται με παραλλαγές, αλλά πολύ συχνά μέσα στο ανταγωνιστικό κίνημα, είναι ότι “οι μετανάστες είναι κάτι περισσότερο από ταξικοί μας σύμμαχοι, είναι αναπόσπαστο κομμάτι των από κάτω”.

Ο αντιεθνικισμός και ο αντιρατσισμός μέσω αυτών των αναλύσεων μετατρέπονται επί τις ουσίας σε αντικαπιταλιστική ρητορική. Η πράξη αυτή στηρίζεται στην και αναπαράγει την αντίληψη ότι υπάρχει μια κυρίαρχη και οι δευτερεύουσες αντιθέσεις. Σύμφωνα με τη θέση αυτή, όλες οι δευτερεύουσες αντιθέσεις χρησιμεύουν

Έθνος – φύλο – σεξουαλικότητα και αντιεθνικιστικός/αντιρατσιστικός λόγος

Στις σιέφεις που ακολουθούν, θα προσπαθήσουμε να αναδείξουμε την απουσία μιας φεμινιστικής-queer οπτικής από τον αντιεθνικιστικό λόγο, και να διερευνήσουμε δυνατότητες μιας διαφορετικής ανάλυσης που να αξιολογεί αυτά τα πολιτικά εργαλεία. Θα πάρουμε κάποια τυχαία παραδείγματα από προκηρύξεις και αναλύσεις. Δεν έχει σημασία ποιος συγκεκριμένος πολιτικός χώρος ή ομάδα τα υπογράφει, γιατί δεν τα κοιτάμε σαν μεμονωμένες απόψεις, αλλά σαν συμβάσεις, σαν παραδοχές που χρησιμοποιούνται ως βεβαιότητες πολύ συχνά στον αυτόνομο-αναρχικό και αριστερό χώρο της αθήνας τις τελευταίες δεκαετίες.

Μία άλλη μεθοδολογική παρατήρηση είναι ότι ενώ μιλάμε για αντιεθνικισμό, τα παραδείγματα που διαλέγουμε είναι κυρίως από λόγους αντιρατσιστικούς και αλληλεγγύης στους μετανάστες. Στη ιστορική συνθήκη του 2010, σκεφτόμαστε ότι το κυρίαρχο όχημα έκφρασης αντιεθνικιστικού λόγου είναι οι θέσεις περί μεταναστών, μιας και τα παραδοσιακά ‘εθνικά’ ζητήματα: σύννορα με τουρκία, μακεδονία, είναι σχετικά ανενεργά κοινωνικά. Ένα νέο ‘εθνικό’ ζήτημα είναι η κρίση. Η συζήτηση περί κρίσης της ελληνικής οικονομίας κατακλύζεται από εθνικιστικά προτάγματα, με την απαίτηση θυσίας ‘από όλους μας’ για το καλό του τόπου-έθνους. Και άλλη μια διευκρίνιση: δεν υποστηρίζουμε ότι ο μοναδικός αντιεθνικιστικός λόγος που παράγεται στην αθήνα από τους ααα χώρους είναι μόνο σε σχέση με τους μετανάστες. Εμείς θα κοιτάζουμε κάποια παραδείγματα και θα επικεντρωθούμε σε θέσεις που μας μοιάζουν κυρίαρχες και για μας παραβλέπουν την φεμινιστική και queer πολιτική πρόταση.

στο να εξυπηρετείται η κυρίαρχη, δηλαδή η ταξική. Εμείς την αντιπαθούμε πολύ αυτή τη θέση. Τα πολιτικά προβλήματα της είναι πολλά. Ένα από αυτά είναι ότι αδυνατεί να συνυπολογίσει, στη στρατηγική και τη θεωρία της, την πολυπλοκότητα και διαφορετικότητα με την οποία οι άνθρωποι εντασσόμαστε στα συστήματα εξουσίας (φύλο – τάξη – έθνος – σεξουαλικότητα) και, άρα, τους διαφορετικούς τρόπους με τους οποίους μπορούμε να γίνουμε ανατροπείς της κυρίαρχης τάξης. Το πολιτικό υποκείμενο – φορέας της δυνατότητας της ανατροπής περιορίζεται στον ‘προλετάριο εργάτη’. Κατά συνέπεια, η αγωνιστικότητα επικεντρώνεται στη μαρξιστική (μονομερή) πρόταση «να πάρουμε στα χέρια μας τα μέσα παραγωγής». Οι εξουσιαστικές κοινωνικές δομές, όμως, που παράγουν τα συστήματα του φύλου, της σεξουαλικότητας και του έθνους, κατέχουν, κατά την φεμινιστική πρόταση, τα μέσα αναπαραγωγής, κοινωνικοποίησης και σεξουαλικότητας. Αυτά δεν πρέπει να τα πάρουμε στα χέρια μας, ε;

Συνεχίζουμε. Δεύτερο παράδειγμα: Οικουμενικοποίηση

“Στην Κυψέλη, όπως και σε κάθε γειτονιά, ντόπιοι και μετανάστες εργαζόμενοι και άνεργοι ζούμε μαζί, στους χώρους δουλειάς, στα σχολεία, στις πλατείες. Μοιραζόμαστε κοινά προβλήματα (ανεργία, εργασιακή εκμετάλλευση, ασφυκτικές συνθήκες ζωής στην πόλη-φυλακή, έλλειψη πράσινων ελεύθερων χώρων, έλεγχο και καταστολή) που πηγάζουν από τη λεηλασία της ζωής μας από το κράτος και τα αφεντικά. Και μαζί! θα αγωνιστούμε για μια κοινωνία ισότητας, με όπλο μας την αλληλεγγύη και με μόνους εχθρούς μας τους εχθρούς της ελευθερίας.”

Το απόσπασμα αυτό είναι από μια παρέμβαση σε γειτονιά της κυψέλης. Παρατηρούμε μια έμφαση στην κοινή εμπειρία των μεταναστών και ντόπιων. Αυτή είναι μια στρατηγική που προσπαθεί να αποδυναμώσει την ιδέα του μετανάστη ως εχθρού και απειλητικού άλλου. Έτσι, αυτό το απόσπασμα απαριθμεί τα κοινά προβλήματα και τις κοινές εμπειρίες, την κοινή καταπίεση. Θέλει να πει στους ντόπιους ότι δεν φταίνε οι μετανάστες για τα προβλήματά σας, θέλει να πει στους μετανάστες ότι καταλαβαίνουμε την καταπίεσή σας.

Ποίοι είναι όμως οι ντόπιοι και ποίοι οι μετανάστες; Σε αυτή την διαδικασία, παράγεται το υποκείμενο μετανάστης, προλεταριοποιημένο όπως αναλύσαμε πιο πάνω, έμφυλα αδιάβροχο και εθνικά διαφορετικό σαν λεπτομέρεια. Αυτός ο κατάλογος κοινής εμπειρίας, βασιίζεται, δυστυχώς, σε μια οικουμενικοποιημένη αντίληψη περί

ανθρώπου-πολιτικού υποκειμένου. Ο ντόπιος και ο μετανάστης που έχουν τα ίδια προβλήματα είναι ετεροφυλόφιλοι μη-τρανς άντρες. Κανένα σημείο της απαρίθμησης κοινών προβλημάτων δεν υπονοεί κάποια άλλη «δευτερεύουσα» ταυτότητα. Επίσης, το χρώμα του δέρματος ή η εθνική καταγωγή ή η κοινωνική ένταξη στην ελληνική πολιτειακότητα με ή χωρίς χαρτιά, δεν υπογραμμίζονται, ενώ ξέρουμε ότι παράγουν διαφορετικές εμπειρίες καταπίεσης και αντίληψης του εαυτού.

Αυτή την οικουμενικοποιημένη αντίληψη του πολιτικού υποκειμένου την αντιπαθούμε πάρα πολύ, κυρίως γιατί μας κλείνει απέξω. Επίσης, γιατί αρνείται να αναγνωρίσει τους τρόπους που γινόμαστε οι ίδιοι φορείς εξουσίας, αναπαράγοντάς την, γιατί αποσιωπά τα προνόμια που μπορεί να απολαμβάνουν οι διαφορετικές κοινωνικές κατηγορίες.

Το οικουμενικοποιημένο πολιτικό υποκείμενο του αγώνα φωτογραφίζεται σε αυτή την προκήρυξη. Γι’ αυτό λείπουν πολλά παραδείγματα καταπιεστικών συνθηκών από τον κατάλογο απαρίθμησης της «κοινή» εμπειρίας, όπως τα: «και εμείς και οι μετανάστες» είμαστε θύματα καταναγκαστική πορνείας, «και εμείς και οι μετανάστες» υφιστάμεθα ομοφοβία και σεξισμό «και εμείς και οι μετανάστες» πεθαίνουμε διασχίζοντας σύνορα «και εμείς και οι μετανάστες» δυσκολευόμαστε να εκδώσουμε πιστοποιητικά γεννήσεων στα παιδιά που γεννάμε «και εμάς και τους μετανάστες» μας στραβοκοιτάνε στο λεωφορείο, λένε ανέκδοτα που μας κοροϊδεύουν και γελάνε δυνατά, μας θεωρούν υγειονομικό κίνδυνο «και εμάς και τους μετανάστες» μας βιάζουν στα αστυνομικά τμήματα και στις τουαλέτες των σχολείων.

Τρίτο Παράδειγμα: Εξιδανίκευση – θυματοποίηση - αντικειμενοποίηση

Το στέκι αλβανών μεταναστών σε ένα κείμενο του αναφέρει ότι η ανάγκη για δημιουργία ενός χώρου δικού τους δημιουργήθηκε από τη *μη κατανόηση ή την αναπόφευκτη αδυναμία συνεννόησης σε λογικές και χώρους που σε αντιμετωπίζουν είτε σαν ένα εξιδανικευμένο είτε σαν ένα ανήμπορο και ανίκανο αντικείμενο.*⁷ Αυτή η διπλή συνθήκη που περιγράφουν, εξιδανίκευσης και θυματοποίησης είναι άλλη μια παγίδα στην οποία συχνά πέφτει το κίνημα αλληλεγγύης στους μετανάστες. Το απόσπασμα από το κείμενο του στεκιού

7. Στέκι Αλβανών Μεταναστών, Για έναν χώρο και τρόπο δικό μας. Σεπτέμβρης 2008. [<http://steki-am.blogspot.com/2008/09/blog-post.html>]

αλβανών μεταναστών χρησιμοποιεί και, όχι τυχαία, τον όρο αντικείμενο όταν περιγράφει πως κομμάτια του εγχώριου κινήματος αντιμετωπίζουν τους μετανάστες. Η αντικειμενοποίηση αυτή είναι η καταστατική συνθήκη της πολιτικής που μιλάει εξ ονόματος των Άλλων.

Για να εξετάσουμε τα προβλήματα μιας τέτοιας αντιμετώπισης θα σχολιάσουμε ως παράδειγμα το κίνημα αλληλεγγύης στην Κωνσταντίνα Κούνεβα. Το κίνημα αλληλεγγύης στην Κούνεβα πέτυχε δύο σημαντικά πράγματα. Από την μία, ανέδειξε και στήριξε τον αγώνα του σωματίου καθαριστριών ΠΕΚΟΠ, που μέχρι τότε είχε ελάχιστους συμμάχους και αντιμετωπιζόταν εχθρικά από το συνδικαλιστικό ξεπουλημένο κατεστημένο της ΓΣΕΕ. Από την άλλη, άλλαξε το συμβολικό νόημα της αξίας της ζωής της ίδιας της Κωνσταντίννας Κούνεβα. Η συμβολική τάξη και οι εξουσίες της καθορίζουν ποιες ζωές αξίζει να βιωθούν και ποιες όχι. Στο χρηματιστήριο αυτής της τάξης η ζωή της Κωνσταντίνα Κούνεβα ήταν μια ζωή ευάλωτη. Μια ζωή που «επιτρεπόταν» να βασανιστεί, να επιχειρηθεί να δολοφονηθεί και να επιχειρηθεί να της επιβληθεί σιωπή. Το κίνημα δήλωσε ότι αυτή η ζωή αξίζει να βιωθεί, αυτή η ζωή έχει νόημα και δεν είναι αναλώσιμη.

Το κίνημα αυτό όμως στην πορεία του έκανε κάποιες προβληματικές στρατηγικές επιλογές. Μια από αυτές ήταν το αίτημα για πρόσληψη μέσω ΑΣΕΠ για τις καθαρίστριες στον ΗΣΑΠ και στα πανεπιστήμια. Το αίτημα αυτό υπερασπίστηκαν αριστερές και συνδικαλιστικές οργανώσεις, αλλά και φοιτητικές καταλήψεις σε σχολές σε αθήνα και θεσσαλονίκη, στις οποίες συμμετείχαν άνθρωποι από τον ευρύτερο χώρο. Υπήρχαν βέβαια κομμάτια του κινήματος αλληλεγγύης που δεν αποδέχτηκαν μια τέτοιου τύπου συνθηκολόγηση. Το αίτημα αυτό δίχασε το κίνημα, αλλά και την ίδια την ΠΕΚΟΠ, γιατί δεν συνυπολόγιζε τις εργαζόμενες που δεν είχαν καταγωγή από την Ελλάδα. Το αίτημα αυτό ήταν σαν να δημιουργήθηκε αντανάκλαστικά, χωρίς να συνυπολογιστούν οι διαφορετικές θέσεις των εργαζομένων, που καθορίζονται και από το έθνος.

Μια άλλη πτυχή του κινήματος ήταν η ηρωοποίηση της Κούνεβα, η εξιδανίκευσή της δηλαδή. Ενώ εκείνη ήταν στο νοσοκομείο, σε κρίσιμη κατάσταση, το κίνημα αλληλεγγύης μιλούσε στο όνομα της (γιατί δεν γινόταν αλλιώς), υπερασπιζοντας την και μέσα από αυτό το λόγο και τις δράσεις, έγινε αυτό που αναφέραμε πριν: η αλλαγή της συμβολικής τάξης. Ο λόγος όμως που παράχθηκε, συχνά κατασκευάζε την Κούνεβα ως ηρωίδα του ταξικού αγώνα. Όταν όμως η Κούνεβα βγήκε από το νοσοκομείο και άρχισε να μιλάει, να παίρνει αποφάσεις για τον εαυτό της, όταν εν τέλει δεν επιτεύχθηκε να σωπάσει, κομμάτι του κινήματος έμεινε αποσβολωμένο. Η φαντασίωση που είχε παρρηθεί και κανένας δεν της είχε βάλει φρένο, δεν επιβεβαιώθηκε.

Μπροστά στην πραγματική Κούνεβα το κίνημα μάλλον πάγωσε. Το στρατηγικό και αναλυτικό λάθος εδώ, ήταν η αντανάκλαστική χρήση του αφηγήματος περί ηρώων και άθλων. Ήταν σαν να μην θυμόταν κανένας ότι *ήρωες και αγίους παράγει μόνο η εξουσία για να αναπαράγει τον εαυτό της*⁸. Ήταν σαν να μην θυμόταν κανείς ότι δεν μπορούμε να χρησιμοποιούμε τα εργαλεία του συστήματος για να το αποδιοργανώσουμε. Αν η Κωνσταντίνα Κούνεβα ήταν ανάμεσα στα άλλα και το θεσπέσιο θύμα στο φαντασιακό του κινήματος αλληλεγγύης, η πραγματικότητα ήρθε να σπάσει την φούσκα της φαντασίωσης και να επισημάνει ξανά ότι ως υποκείμενα βρισκόμαστε από αντιφάσεις και εσωτερικευμένες συγκρούσεις και εξουσίες. Η Κωνσταντίνα Κούνεβα είναι νέα, γυναίκα, μόνη με παιδί, μετανάστρια, εργάτρια, καθαρίστρια, συνδικαλίστρια, αγωνίστρια, και αυτές οι ταυτότητες την παράγουν πολυσήμαντα, όπως και όλους μας. Οι ταυτότητες, που χρησιμοποιούμε για να επικοινωνήσουμε μεταξύ μας, είναι οι ίδιες ταυτότητες που μας χρησιμοποιούν για να (περι)ορίσουν την εμπειρία και την δυνατότητά μας. Οι ταυτότητες είναι αναγκαίες όσο και επικίνδυνες. Οι ταυτότητες δεν είναι συμπυκνωμένες ανατρεπτικές δηλώσεις, αλλά το τίμημα που πληρώνουμε για να εισέλθουμε στον πολιτικό λόγο. Εμείς αυτό δεν θέλουμε να το ξεχνάμε. Η ιστορία του φεμινιστικού και λοιπού κινήματος, όπως αναλύσαμε παραπάνω, μας έμαθε ότι οι ταυτότητες είναι και παγίδες. Αυτή τη μνήμη και τη γνώση, θέλουμε να επικοινωνήσουμε.

8. Τζίνα Πολίτη, Το γράμμα της Αντιγόνης, στο «Η Δοκιμασία της Ανάγνωσης», 2010, Άλφα.

Δυο λόγια για το τέλος

Κλείνοντας τις σκέψεις αυτές, παρατηρούμε ότι ένα κοινό σημείο στο λόγο του athens pride και στην κυρίαρχη εκδοχή του ανταγωνιστικού λόγου είναι ότι το φύλο και η σεξουαλικότητα δε σχετίζονται με το έθνος (και την τάξη). Είναι συχνά που ακούμε από το ένα αυτί ότι «είμαστε gay και λεσβίες και δε θέλουμε το κίνημά μας να είναι χαρακτηρισμένο κομματικά και πολιτικά» και από το άλλο αυτί «πώς να βάλεις το φύλο στην συζήτηση για τους μετανάστες; Ίδια καταπίεση υφίστανται η μετανάστρια και η αφεντικίνα της». Εμείς μπενάκης βγενάκης, αλλά θέλαμε να ακούσουμε πως σας φαίνονται εσάς όλα αυτά.

Πηγές:

- Αγγελόπουλος, Γιώργος, *Εθνοτικές ομάδες και ταυτότητες*, Σύγχρονα Θέματα, 63, 1997.
- Αθανασίου, Αθηνά,(επιμ.) *Φεμινιστική θεωρία και πολιτισμική κριτική*, μτφ. Πελαγία Μαριέτου, Μαργαρίτα Μηλιώρη, Αιμίλιος Τσεκένης, εκδ. Νήσος, Αθήνα, 2006.
- Γιολφινόπουλος, Γιάννης, “Ελληνας ποτέ..”, *Αλβανοί και ελληνικός τύπος τη νύχτα της 4ης Σεπτεμβρίου 2004*, εκδ. Ισνάφι, Ιωάννινα, 2007.
- Χαλκιά, Αλεξάνδρα, *Το άδειο λίκνο της δημοκρατίας, Σεξ, έκτρωση και εθνικισμός στη σύγχρονη Ελλάδα*, εκδ. Αλεξάνδρεια, Αθήνα, 2007.
- Anderson, Benedict *Φαντασιακές κοινότητες*, εκδ. Νεφέλη, Αθήνα, 1997.
- Parker, Andrew, Russo, Mary, Sommer, Doris, Yaeger, Petricia, *Nationalisms and sexualities*, Routledge, Νέα Υόρκη και Λονδίνο, 1992.
- Puar, K. Jasbir, *Terrorist Assemblages, Homonationalism in queer times*, Duke University Press, Ντούρχαμ και Λονδίνο, 2007.
- Yuval-Davis, Nira, *Gender & Nation*, Sage, Λονδίνο, 1997.
- Qvzine, *Για μια ελληνοσερβική ΟΜΟΦΥΛΙΟφιλία*, Οκτώβρης 2009.
- Στέκι Αλβανών Μεταναστών, *Για έναν χώρο και τρόπο δικό μας*, Σεπτέμβρης 2008.
- Δελτία τύπου ΟΛΚΕ, www.olke.org
- Δελτία τύπου Athens pride, www.athenspride.eu
- Αποσπάσματα προκηρύξεων, www.athens.indymedia.org

WHAT
QUEER
FEST ?